

## ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ

Resmi Gazete : 23/06/1997 tarih ve 23028 sayı

### Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanımlar

- Amaç
- Kapsam
- Hukuki Dayanak
- Tanımlar ve Kısaltmalar

### Genel Hükümler

- Yetki
- ÇED ve ÇED Ön Araştırma Raporu Hazırlama Yükümlülüğü
- Yer Tetkiki İçin Başvuru
- Faaliyet Yerinin Tetkiki

### Çevre Bakanlığı'ndan; ÇED Raporuna Tabi Faaliyetler, ÇED Raporunun Hazırlanması, İnceleme-Değerlendirme Komisyonunun Kurulması ve Çalışma Usulü, Halkın ÇED Sürecine Katılımı

- ÇED Raporuna Tabi Faaliyetler
- ÇED Raporu İçin Başvuru
- ÇED Raporunda Bulunması Gerekli Hususlar
- ÇED Raporunun Formata Uygunluğu
- İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Teşkili ,
- İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Görev, Yetki ve Sorumluluğu
- İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Çalışma Usulü
- ÇED Sürecine Halkın Katılımı
- ÇED Olumlu veya Olumsuz Kararı

### ÇED Ön Araştırma Raporuna Tabi Faaliyetler, ÇED Ön Araştırma Raporunun Hazırlanması, İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

- ÇED Ön Araştırma Raporuna Tabi Faaliyetler
- ÇED Ön Araştırma Raporu Başvurusu
- ÇED Ön Araştırma Raporunda Bulunması Gereken Hususlar
- ÇED Ön Araştırma Raporunun Formata Uygunluğu
- Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Teşkili

- Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Görev, Yetki ve Sorumluluğu
- Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Çalışma Usulü
- ÇED Ön Araştırma Sürecine Halkın Katılımı
- Çevresel Etkileri Önemlidir veya Önemsizdir Kararı

## Çeşitli Hükümler

- Faaliyetin İzlenmesi ve Denetlenmesi
- **Yönetmeliğe Aykırı Uygulamaların Durdurulması**
- Sürelerin Uzatılması ve Durdurulması
- Faaliyet Sahibinin Değişmesi
- İhtilafların Çözümü
- Yeterlik Belgesi
- Askeri Faaliyetler
- Tebliğler
- Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat
- Geçici Maddeler
- Yürürlük
- Yürütme

## EKLER

- **Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Faaliyetler Listesi**
- ÇED Ön Araştırması Uygulanacak Faaliyetler Listesi
- ÇED Raporu Genel Formatı
- ÇED Ön Araştırma Raporu Genel Formatı
- Proje İçin Seçilen Yerin Çevresel Özellikleri
- Projenin Çevre Üzerine Etkileri ve Alınacak Önlemler

## ÇED Yönetmeliği İle İlgili Değişiklikler

### BİRİNCİ BÖLÜM

#### Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanımlar

##### Amaç

**Madde 1.** Bu Yönetmeliğin amacı; gerçek ve tüzel kişilerin gerçekleştirmeyi planladıkları Yönetmelik kapsamına giren faaliyetlerinin çevre üzerinde yapabilecekleri bütün etkilerin belirlenerek değerlendirilmesi ve tespit edilen olumsuz etkilerin önlenmesi için gerçekleştirilecek Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde uyulacak

idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir.

## Kapsam

### Madde 2. Bu Yönetmelik;

- Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ile Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırma Raporunun hangi tür faaliyetler için isteneceğini ve ihtiva edeceği hususları,
- Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esasları,
- Çevresel Etki Değerlendirmesi İnceleme Değerlendirme Komisyonu ve Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Teşkili ile Çalışma usul ve esaslarını,
- Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ile Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırma Raporunu hazırlayacak kurum ve kuruluşların belirlenmesini,
- Bu Yönetmelik kapsamına giren faaliyetlerin işletme öncesi, işletme ve işletme sonrası süreçte izlenmesi ve denetlenmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.

## Hukuki Dayanak

**Madde 3.** Bu Yönetmelik 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 10 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

## Tanımlar ve Kısaltmalar

**Madde 4.** Bu Yönetmelikte geçen;

**Bakanlık: Çevre Bakanlığı'nı, Taşra Teşkilatı: Çevre Bakanlığı'nın Taşra Teşkilatı'nı,**

**Faaliyet Sahibi: Bu Yönetmelik hükümlerine tabi olan faaliyetleri** gerçekleştirmeyi planlayan ve bu faaliyetlerle ilgili ÇED veya ÇED Ön Araştırma Raporunu hazırlamakla yükümlü olan gerçek ve tüzel kişileri,

**Çevre:** Canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamı,

**Etki:** Planlanan bir faaliyetin hazırlık, inşaat ve işletme süresinde ya da işletme sonrasında, çevre unsurlarında doğrudan ya da dolaylı olarak, kısa veya uzun dönemde, geçici ya da kalıcı, olumlu veya olumsuz yönde ortaya çıkması muhtemel değişiklikleri,

**Etki Alanı:** Planlanan bir faaliyetin işletme öncesi, işletme ve işletme sonrasında çevre unsurları itibariyle, olumlu veya olumsuz yönde etkilediği Alanı,

**Çevresel Etki Değerlendirmesi:** Gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetlerin çevreye olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ve teknoloji alternatiflerinin tespit edilerek değerlendirilmesinde ve faaliyetlerin uygulanmasının izlenmesi ve denetlenmesinde sürdürülecek çalışmaları,  
(Bu Yönetmelikte Çevresel Etki Değerlendirmesi yerine ÇED kısaltması kullanılmıştır.)

**Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu:** ÇED Uygulanacak Faaliyetler Listesinde Ek I'de yer alan veya Mahalli Çevre Kurulunda "Çevresel Etkileri Önemlidir" Kararı verilen bir faaliyet için hazırlanacak raporu,

**Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu Genel Formatı:** ÇED Raporlarının hazırlanmasında esas alınacak olan, ÇED Raporlarının ihtiva edeceği hususların ana başlıkları ile her ana başlıkta işlenecek konuları gösteren Ek III'de yer alan formatı,

**Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırma Raporu:** ÇED Ön Araştırması Uygulanacak Faaliyetler Listesinde Ek II'deki faaliyetler için hazırlanacak raporu,

**Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırma Raporu Formatı:** ÇED Ön Araştırma Raporunun hazırlanmasında esas Alınacak olan Ek IV'de yer alan formatı,

**Çevresel Etki Değerlendirmesi Özel Formatı:** Faaliyetin türü ve yerine göre; Bakanlık tarafından hazırlanacak ve ÇED Raporlarının hazırlanmasında esas Alınacak olan veya Valilik tarafından hazırlanacak ve ÇED Ön Araştırma Raporlarının hazırlanmasında esas Alınacak olan formatı,

**Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Görüşü:** ÇED Raporuna tabi faaliyetler için İnceleme Değerlendirme Komisyonunca yapılan değerlendirmelerin sonuçları esas alınarak faaliyetin çevre üzerinde olumsuz etkilerinin bulunmadığının veya Alınacak tedbirler sonucu olumsuz etkilerin ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun tespiti halinde, faaliyetin gerçekleşmesinde sakınca görülmediğini belirten Bakanlık görüşünü,

**Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumsuz Kararı:** ÇED Raporuna tabi faaliyetler için İnceleme Değerlendirme Komisyonunca yapılan değerlendirmelerin sonuçları esas alınarak faaliyetin çevre üzerinde olumsuz etkilerinin bulunduğunu ve yapılmasında sakınca görüldüğünü belirten Bakanlık görüşünü,

**Çevresel Etkileri Önemlidir Kararı:** Ek II'de yer alan faaliyetler için Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonu tarafından yapılan değerlendirmelerin sonuçları esas alınarak ÇED Raporu Hazırlanması gerektiğini belirten Mahalli Çevre Kurulu kararını,

**Çevresel Etkileri Önemsizdir Kararı:** Ek II'de yer alan faaliyetler için Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonu tarafından sonuçları esas alınarak faaliyetin çevre üzerinde olumsuz etkilerinin bulunmayacağını veya Alınacak tedbirler sonucu olumsuz etkilerinin ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun tespiti halinde faaliyetin gerçekleştirilmesinde sakınca görülmediğini belirten Mahalli Çevre Kurulu kararını,

**İnceleme Değerlendirme Komisyonu:** ÇED Raporlarını incelemek ve değerlendirmek üzere 443 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 36 nci maddesine dayanılarak teşkil edilen İhtisas Komisyonunu,

**Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonu:** ÇED Ön Araştırma Raporunu incelemek ve değerlendirmek üzere 443 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 36 nci maddesine dayanılarak teşkil edilen İhtisas Komisyonunu ifade eder.

## İKİNCİ BÖLÜM

### Genel Hükümler

#### Yetki

**Madde 5.** ÇED'e tabi faaliyetler hakkında ÇED Olumlu ya da Olumsuz Kararı verme yetkisi Bakanlığa, ÇED Ön Araştırmasına tabi faaliyetler hakkında Çevresel Etkileri Önemlidir ya da Önemsizdir kararını verme yetkisi ise Mahalli Çevre Kuruluna aittir.

### ÇED ve ÇED Ön Araştırma Raporu Hazırlama Yükümlülüğü

**Madde 6.** Bu Yönetmelik kapsamına giren bir faaliyeti gerçekleştirmeyi planlayan gerçek ve tüzel kişiler her türlü teşvik, onay, izin ve ruhsat almadan önce; kamu yatırımları Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından yatırım programına alınmadan, özel kesim faaliyetlerinde uygulama projeleri onaylanmadan veya mevzi imar planı onaylanmadan önce, Ek I'de ki faaliyetler için ÇED Raporu, Ek II'deki faaliyetler için ise ÇED Ön Araştırma Raporu hazırlamak, ilgili makamlara sunmak ve verilecek karara göre hareket etmekle yükümlüdürler.

Ek I'de faaliyetler için ÇED Raporu hazırlanıp Bakanlıktan faaliyet hakkında olumlu karar, Ek II'deki faaliyetler için ise ÇED Ön Araştırma Raporu hazırlanıp Mahalli Çevre Kurulundan faaliyet hakkında "Çevresel Etkileri Önemsizdir" Kararı alınmadıkça bu faaliyetler için hiçbir teşvik, onay, izin ve ruhsat verilemez.

### **Yer Tetkiki İçin Başvuru**

**Madde 7.** Bu Yönetmeliğe tabi bir faaliyetin sahibi bir dilekçe ekinde faaliyetle ilgili proje özeti, faaliyet için önerilen yer veya yerlerin mülkiyetine ilişkin belge, imar veya vaziyet planı ile varsa faaliyeti tanıtıcı sair belgelerle birlikte faaliyetin gerçekleştirileceği ilin Valiliğine başvurur.

### **Faaliyet Yerinin Tetkiki**

**Madde 8.** Valilik planlanan faaliyetin yeri hakkında mevzuat açısından bir engel bulunup bulunmadığını, ilgili kamu kurum ve kuruluşları nezdinde Taşra Teşkilatı aracılığı ile araştırır. Valilik bu Araştırma sırasında gerekli görürse uzman kişilerden bir komisyon teşkil ederek görevlendirebilir.

Valilik otuz işgünü içinde araştırmasını tamamlar ve planlanan faaliyetin belirtilen yerde gerçekleştirilmesinin mevzuat açısından uygun olup olmadığına karar verir. Valilik bu kararını faaliyet sahibine bildirir. Planlanan faaliyet birden fazla il sınırı içinde gerçekleştirilecek ise faaliyet sahibi başvurusunu ilgili illerin Valiliklerine aynı anda yapar. Her ilin Valiliği faaliyetin kendi il sınırları içinde gerçekleştirilecek yeri hakkında bu maddeye göre Araştırma yapar, karar verir ve kararını faaliyet sahibine bildirir.

## **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

Çevre Bakanlığından; ÇED Raporuna Tabi Faaliyetler, ÇED Raporunun Hazırlanması, İnceleme-Değerlendirme Komisyonunun Kuruluşu ve Çalışma Usulü, Halkın ÇED Sürecine Katılımı

### **ÇED Raporuna Tabi Faaliyetler**

**Madde 9.** Ek I'de yer alan faaliyetler ile EK II'de yer alan faaliyetlerden Mahalli Çevre Kurulunca "Çevresel Etkileri Önemlidir" Kararı verilen faaliyetler ÇED Raporuna tabidir. Yönetmeliğe tabi birden fazla projeyi kapsayan entegre bir faaliyetin planlanması halinde, bu faaliyetlerin tamamı için Bakanlıkça tek bir ÇED Raporu Hazırlanması istenebilir.

### **ÇED Raporu İçin Başvuru**

**Madde 10.** Faaliyet sahibi bir dilekçe ekinde, Valilikten alacağı faaliyetin belirtilen yerde gerçekleştirilmesinde mevzuat açısından bir sakınca olmadığına dair karar ve 7 nci maddede belirtilen belgeleri ihtiva eden faaliyet dosyası ile birlikte Bakanlığa başvurur. Bakanlık faaliyet sahibine ÇED Raporu Formatını verir. Faaliyet sahibi bu formatı esas alarak gerekli işlemlere başlar. Mahalli Çevre kurulunca "Çevresel Etkileri Önemlidir" Kararı verilen faaliyetin sahibi bir dilekçe ekinde bu karar ve ÇED Ön Araştırma Raporu ile Bakanlığa başvurur. Bakanlık faaliyet sahibine ÇED Raporu Formatını verir. Faaliyet sahibi bu formatı esas alarak gerekli işlemlere başlar.

### **ÇED Raporunda Bulunması Gerekli Hususlar**

**Madde 11.** ÇED Raporlarında, Ek III'de yer alan ÇED Raporu Genel Formatındaki veya faaliyetin türü ve yerine göre Bakanlıkça hazırlanacak özel formattaki bilgilerin yer alması zorunludur.

### **ÇED Raporunun Formata Uygunluğu**

**Madde 12.** Formata uygun olarak hazırlanan ÇED Raporu faaliyet sahibi tarafından Bakanlığa sunulur. Bakanlık yedi işgünü içinde Raporu formata uygunluk yönünden inceler. Formata uygun bulunmayan rapor faaliyet sahibine iade edilir ve Başvuru geçersiz sayılır. Formata uygun hazırlandığı anlaşılan ÇED Raporu faaliyet sahibince yeterli sayıda çoğaltılır ve Bakanlık tarafından ilk toplantı tarihini belirten bir yazı ile İnceleme Değerlendirme Komisyonu üyelerine gönderilir.

### **İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Teşkilî**

**Madde 13.** ÇED Raporunu incelemek ve değerlendirmek üzere Bakanlıkça İnceleme Değerlendirme Komisyonu teşkil edilir. Bu Komisyon Bakanlıkta Şube Müdürü ya da daha üst düzeyde bir yetkilinin başkanlığında faaliyetin konusu, türü ve faaliyet için seçilen yerin özellikleri dikkate alınarak merkezi ve yerel kurum ve kuruluş temsilcileri, faaliyet sahibi veya temsilcisi, ÇED Raporunu hazırlayan kurum veya kuruluş temsilcilerinden oluşur. Komisyon çalışmalarına Bakanlıkça, üniversite, enstitü, Araştırma ve ihtisas kuruluşları ve meslek odaları temsilcileri ile gerçek ve tüzel kişiler de üye olarak çağrılabilirler. Komisyon üyeleri temsil ettikleri merkezi ve yerel kurum ve kuruluşları ilgilendiren konulardaki yasal yetki, görev ve sorumlulukları çerçevesinde görevlendirilirler, kurum ve kuruluşları adına karar bildirirler. Komisyonun sekreteryâ hizmetleri Bakanlıkça yürütülür.

### **İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Görev, Yetki ve Sorumluluğu**

**Madde 14.** İnceleme Değerlendirme Komisyonu, ÇED Raporunu, Raporun Bakanlığa sunulmasından itibaren altmış işgünü içerisinde inceler ve değerlendirir. İnceleme Değerlendirme Komisyonu üyeleri komisyonun ilk toplantısını takiben faaliyetin Gerçekleştirilmesi planlanan yerde topluca ya da görevlendirecekleri üyeler marifetiyle incelemelerde bulunurlar ve Halkın katılımı toplantısına iştirak ederler. Komisyon faaliyet konusu ile ilgili olarak faaliyet sahibinden bilgi vermesini, araç-gereç temin etmesini, test, deney ve ölçümleri yapmasını veya yaptırmasını isteyebilir. Bu işlemlerde gerekli harcamalar faaliyet sahibi tarafından karşılanır. İnceleme Değerlendirme Komisyonu üyeleri mevcut benzer tesislerde inceleme yapabilirler. İnceleme Değerlendirme Komisyonu, inceleme Değerlendirme çalışmalarını belirtilen süre içinde tamamlar ve kararını üyeler tarafından imzalanmış bir tutanakta belirtir. İnceleme Değerlendirme Komisyonu istendiğinde Bakanlığa ÇED Raporu ile ilgili bilgi vermekle yükümlüdür.

### **İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Çalışma Usulü**

**Madde 15.** İnceleme Değerlendirme Komisyonu aşağıda belirtilen ilkelere göre çalışır:

- a) Komisyon, üye sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Toplantıya katılmayan üyelerin, dolayısıyla temsil ettikleri kurum ve kuruluşların ÇED Raporu hakkındaki kararlarının olumlu olduğu kabul edilir.
- b) Komisyon üyeleri ÇED Raporunun kendi kurum ve kuruluşlarını ilgilendiren yönleri üzerinde karar belirtirler. Komisyon başkanı üyelerden kararlarını yazılı olarak vermelerini isteyebilir.
- c) Komisyon üyeleri inceleme ve Değerlendirme sırasında, ÇED Raporu ile ilgili olarak;
  - 1- yapılan incelemelerin, hesaplamaların ve değerlendirmelerin yeterli veri, bilgi ve belgelere dayandırılıp dayandırılmadığına,
  - 2- ÇED Raporu ve eklerinin yeterli ve uygun olup olmadığına,
  - 3- Faaliyetin çevreye olabilecek etkilerinin yeterince incelenip incelenmediğine,
  - 4- Çevreye olabilecek olumsuz etkilerin giderilmesi için gerekli önlemlerin alınıp alınmadığına,
  - 5- Yer ve teknoloji alternatiflerinin dikkate alınıp alınmadığına,
  - 6- ÇED Raporunda belirtilen tedbirler ve komisyonca öngörülen ilave tedbirlerle faaliyetin çevreye olabilecek olumsuz etkilerinin önlenip önlenemeyeceğine dair inceleme ve değerlendirmede bulunurlar.

d) Komisyon, ÇED Raporunda (c) bendinde sayılanlar ve benzeri konularda önemli eksiklik ve aksaklık görürse, bunların giderilmesini

faaliyet sahibinden ister. Bu durumda inceleme Değerlendirme süreci durdurulur ve ÇED Raporu faaliyet sahibine iade edilir. Faaliyet sahibinin ÇED Raporunda istenen değişikliği yapıp yeniden komisyona intikal ettirmesi üzerine inceleme Değerlendirme süreci kaldığı yerden işlemeye başlar. Faaliyet sahibinden (c) bendi kapsamında ÇED Raporunda değişiklik yapması en fazla iki defa istenebilir. İstenilen değişiklik yapılmazsa durum bir tutanakla belirlenir ve komisyon inceleme değerlendirmeye son verir.

e) Komisyon inceleme ve Değerlendirme çalışmalarını belirtilen süre içinde tamamlar ve ÇED Raporu hakkındaki kararını bir tutanakla belirleyerek inceleme Değerlendirme sürecini sona erdirir.

### ÇED Sürecine Halkın Katılımı

**Madde 16.** ÇED Raporunun Bakanlığa sunulmasından sonra, İnceleme Değerlendirme Komisyonunun ilk toplantısını müteakiben halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, karar ve önerilerini almak üzere faaliyet sahibi tarafından bir toplantı düzenlenir. toplantı tarihi, faaliyet sahibi ile Bakanlık arasında varılacak mutabakat sonucu belirlenir. toplantı yeri, faaliyetten en çok etkilenmesi muhtemel yöre halkının kolaylıkla ulaşabileceği merkezi bir yerin seçilmesine dikkat edilerek faaliyet sahibi ve Valilikçe belirlenir ve Bakanlığa bildirilir. Faaliyet sahibi toplantı yerini, gününü ve saatini belirleyen bir ilanı o yörede yayımlanan yöresel bir gazetede ve Türkiye genelinde yayımlanan tirajı en yüksek beş gazeteden birinde toplantı tarihinden en az üç gün önce bir kez yayımlatır. toplantı ÇED Raporunu incelemek isteyenler Bakanlık veya Taşra Teşkilatında inceleme ve Değerlendirme süresi içerisinde raporu inceleyerek faaliyet hakkında Bakanlığa yazılı karar bildirebilirler.

Kararlar İnceleme Değerlendirme Komisyonunda dikkate alınır.

İnceleme ve Değerlendirme süresinden sonra yapılan başvurular dikkate alınmaz.

Mahalli Çevre Kurulunun Çevresel Etkileri Önemlidir Kararı üzerine hazırlanan ÇED Raporları için Halkın katılımı toplantısı yapılmaz.

### ÇED Olumlu veya Olumsuz Kararı

**Madde 17.** Faaliyet sahibi, İnceleme Değerlendirme Komisyonunca kabul edilen ÇED Raporu ve eklerinin taahhüdü altında olduğunu belirten taahhüt yazısı ve noter tasdikli imza sirkülerini son şekli verilen ÇED Raporu ile birlikte Bakanlığa sunar. ÇED Raporu ile belirtilen diğer belgeler otuz işgünü içinde Bakanlığa sunulmadığı takdirde Başvuru geçersiz sayılır. Kamu kurum ve kuruluşlarından imza sirküleri istenmez.

Bakanlık, ÇED Raporu ile diğer belgelerin Bakanlığa sunulmasını takiben İnceleme Değerlendirme Komisyonunun rapor hakkındaki kararını esas alarak on iş günü içinde ÇED Olumlu Kararı ya da ÇED Olumsuz Kararı verir.

Faaliyet sahibi ÇED Olumlu Kararı verilen faaliyet için, diğer mevzuat uyarınca ilgili kurum ve kuruluşlardan gerekli izinleri alarak dört yıl içinde yatırıma başlamadığı takdirde ÇED Olumlu Kararı geçersiz sayılır.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇED Ön Araştırma Raporuna Tabi Faaliyetler, ÇED Ön Araştırma Raporunun Hazırlanması, İncelenmesi ve Değerlendirmesi

### ÇED Ön Araştırma Raporuna Tabi Faaliyetler

**Madde 18.** ÇED Ön Araştırma Raporuna;

- Ek II de yer alan faaliyetler,
- Yönetmelik kapsamında bulunan mevcut faaliyetlerden kapasite arttırımı, genişletme veya proses değişikliği yapılan faaliyetler,
- Bu Yönetmelik kapsamı dışında bulunan mevcut faaliyetlerden kapasite arttırımı, genişletme, proses veya kullanım amacı değişikliği

yapılarak yönetmelik kapsamına giren faaliyetler tabidir.

### **ÇED Ön Araştırma Raporu Başvurusu**

**Madde 19.** Faaliyet sahibi, bir dilekçe ekinde Valilikten alacağı faaliyetin belirtilen yerde gerçekleştirilmesinde mevzuat açısından bir sakınca olmadığına dair karar ve 7 nci maddede belirtilen belgeleri ihtiva eden dosya ile birlikte Valiliğe başvurur. Valilik faaliyet sahibine ÇED Ön Araştırma Raporu formatını verir. Faaliyet sahibi bu formatı esas alarak gerekli işlemlere başlar.

### **ÇED Ön Araştırma Raporunda Bulunması Gereken Hususlar**

**Madde 20.** Bu Yönetmelik uyarınca ÇED Ön Araştırması uygulanacak faaliyetler için hazırlanacak ÇED Ön Araştırma Raporlarında; Ek IV'de yer alan ÇED Ön Araştırma Raporları Genel Formatındaki veya faaliyetin türü ve yerine göre Valilikçe hazırlanacak özel formattaki bilgilerin yer alması zorunludur.

### **ÇED Ön Araştırma Raporunun Formata Uygunluğu**

**Madde 21.** Faaliyet sahibi, ÇED Ön Araştırma Raporu ve eklerinin taahhüdü altında olduğunu belirten taahhüt yazısı ve noter tasdikli imza sirkülerini ÇED Ön Araştırma Raporu ile birlikte Valiliğe sunar. Kamu Kurum ve kuruluşlarından imza sirküleri istenmez. Valilik beş işgünü içinde raporu formata uygunluk yönünden inceler. Formata uygun bulunmayan rapor faaliyet sahibine iade edilir ve Başvuru geçersiz sayılır. Formata uygun hazırlandığı anlaşılan ÇED Ön Araştırma Raporu faaliyet sahibince yeterli sayıda çoğaltılır ve Valilik tarafından ilk toplantı tarihini belirten bir yazı ile Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonu üyelerine gönderilir.

### **Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Teşkili**

**Madde 22.** ÇED Ön Araştırma Raporunu incelemek ve değerlendirmek üzere Bakanlıkça bir Ön İnceleme-Değerlendirme Komisyonu teşkil edilir. Bu komisyon; Taşra Teşkilatında Şube Müdürü ya da daha üst düzeyde bir yetkilinin başkanlığında faaliyetin konusu, türü ve faaliyet için seçilen yerin özellikleri dikkate alınarak ilgili Bakanlıkların Taşra Teşkilatları ile yerel yönetim, faaliyet sahibi veya temsilcisi, ÇED Ön Araştırma Raporunu hazırlayan kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur. Komisyon çalışmalarına Valilikçe üniversite, enstitü, Araştırma ve ihtisas kuruluşları ve meslek odaları temsilcileri ile gerçek ve tüzel kişiler de üye olarak çağrılabilirler. Komisyon üyeleri temsil ettikleri kurum ve kuruluşları ilgilendiren konulardaki yasal yetki, görev ve sorumlulukları çerçevesinde görevlendirilirler, kurum ve kuruluşları adına karar bildirirler. Komisyonun sekreteryâ hizmetleri Taşra Teşkilatınca yürütülür.

### **Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Görev, Yetki ve Sorumluluğu**

**Madde 23.** Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonu ÇED Ön Araştırma Raporunu, Raporun Valiliğe sunulusundan itibaren kırk işgünü içerisinde inceler ve değerlendirir. Ön inceleme Değerlendirme Komisyonu üyeleri komisyonun ilk toplantısını takiben faaliyetin Gerçekleştirilmesi planlanan yerde topluca ya da görevlendirecekleri üyeler marifetiyle incelemelerde bulunurlar ve Halkın katılımı toplantısına iştirak ederler. Komisyon faaliyet konusu ile ilgili olarak faaliyet sahibinden bilgi vermesini, araç-gereç temin etmesini, test, deney ve ölçümleri yapmasını veya yaptırmasını isteyebilir. Bu işlemlerde gerekli harcamalar faaliyet sahibi tarafından karşılanır. Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonu üyeleri mevcut benzer tesislerde inceleme yapabilirler. Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonu inceleme ve Değerlendirme çalışmalarını belirtilen süre içinde tamamlar ve gerekçeli raporunu Valiliğe sunar.

## **Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunun Çalışma Usulü**

**MADDE 24.** Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonu aşağıda belirtilen ilkelere göre çalışır.

- a) Komisyon, üye sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Toplantıya katılmayan üyelerin temsil ettikleri kurum ve kuruluşların ÇED Ön Araştırma Raporu hakkındaki kararlarının olumlu olduğu kabul edilir.
- b) Komisyon üyeleri ÇED Ön Araştırma Raporunun kendi kurum ve kuruluşlarını ilgilendiren yönleri üzerinde karar belirtirler. Komisyon başkanı üyelerden kararlarını yazılı olarak vermelerini isteyebilir.
- c) Komisyon üyeleri inceleme ve Değerlendirme sırasında, ÇED Ön Araştırma Raporu ile ilgili olarak;
  - 1- yapılan incelemelerin, hesaplamaların ve değerlendirmelerin yeterli veri, bilgi ve belgelere dayandırılıp dayandırılmadığına,
  - 2- ÇED Ön Araştırma Raporu ve eklerinin yeterli ve uygun olup olmadığına,
  - 3- Faaliyetin çevreye olabilecek etkilerinin yeterince incelenip incelenmediğine,
  - 4- Yer ve teknoloji alternatiflerinin dikkate alınıp alınmadığına,
  - 5- ÇED Ön Araştırma Raporunda belirtilen tedbirlerle faaliyetin çevreye olabilecek olumsuz etkilerinin önlenip önlenemeyeceğine dair inceleme ve değerlendirmede bulunurlar.
- d) Komisyon, İnceleme ve Değerlendirme çalışmalarını belirtilen süre içinde tamamlar ve gerekçeli raporunu Valiliğe sunar.

## **ÇED Ön Araştırma Sürecine Halkın Katılımı**

**Madde 25.** ÇED Ön Araştırma Raporunun Valiliğe sunulmasından sonra, Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunun ilk toplantısını müteakiben halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, karar ve önerilerini almak üzere faaliyet sahibi tarafından bir toplantı düzenlenir. toplantı tarihi ve yeri faaliyet sahibi ile Valilik arasında varılacak mutabakat sonucu belirlenir. Faaliyet sahibi toplantı yerini, gününü ve saatini belirleyen bir ilanı o yörede yayımlanan yöresel bir gazetede toplantı tarihinden en az üç gün önce bir kez yayımlatır. toplantı, mahallin en büyük mülki idare amirince gerekli görülen yerlerde en az beş iş günü süreyle askıda ilan edilir. ayrıca yerel iletişim araçlarıyla duyurulabilir. Mahallin en büyük mülki idare amiri veya tayin edeceği bir yetkili başkanlığın ÇED Ön Araştırma Raporunu incelemek isteyenler Taşra Teşkilatında inceleme ve Değerlendirme süresi içerisinde Raporu inceleyerek faaliyet hakkında Valiliğe yazılı karar bildirebilirler. Kararlar Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunda dikkate alınır. İnceleme ve Değerlendirme süresinden sonra yapılan başvurular dikkate alınmaz.

## **Çevresel Etkileri Önemlidir veya Önemsizdir Kararı**

**Madde 26.** Mahalli Çevre Kurulu ilk toplantısında, Ön İnceleme Değerlendirme Komisyonunca Valiliğe sunulan ÇED Ön Araştırma Raporuna ilişkin gerekçeli raporu esas alarak faaliyet hakkında "Çevresel Etkileri Önemlidir" veya "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararını verir. Bu karar beş iş günü süre ile askıda ilan edilir. "Çevresel Etkileri Önemsizdir" Kararı verilen faaliyetlerle ilgili olarak Ön inceleme Değerlendirme Komisyonunun gerekçeli raporu ve Mahalli Çevre Kurulu Kararı Valilikçe beş işgünü içinde faaliyet sahibine, Bakanlığa, ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilir. Faaliyet hakkında verilen "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararının geçerlilik süresi üç yıldır. "Çevresel Etkileri Önemlidir" Kararı verilen faaliyetlerle ilgili olarak ÇED Raporunun Hazırlanması gerektiği Valilikçe beş işgünü içinde faaliyet sahibine, ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilir, Mahalli Çevre Kurulu Kararı ve faaliyet dosyası ise Bakanlığa gönderilir.

## **BESİNCİ BÖLÜM**

#### Faaliyetin İzlenmesi ve Denetlenmesi

##### **Madde 27.** Bakanlık;

- Yönetmelik kapsamına giren faaliyetler için Yönetmelik hükümlerine uyulmasını temin etmek üzere,
- ÇED Olumlu Görüşü verilen ve "Çevresel Etkileri Önemsizdir" Kararı alınan faaliyetlerle ilgili olarak faaliyet sahibi tarafından taahhüt edilen hususların yerine getirilip getirilmediğini izler ve denetler. Bakanlık bu görevi yerine getirirken gerekli gördüğü takdirde kamu ve özel kuruluşlar, ilgili meslek odaları, merkezi ve yerel yönetimlerle işbirliği yapar.

#### **Yönetmeliğe Aykırı Uygulamaların Durdurulması**

**Madde 28.** Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerin, ÇED Olumlu Kararı veya "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararını belirten yazıyı almadan başladığı tespit edildiğinde, faaliyet, mahallin en büyük mülki idare amirince durdurulur. Yönetmelik hükümlerine göre gerekli işlemler tamamlanmadan durdurma Kararı kaldırılmaz. ÇED Olumlu Kararı verilen faaliyetler için ÇED Raporu ve ekleri hakkındaki taahhünameye uyulmadığının tespiti halinde, mahallin en büyük mülki idare amiri söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için bir defaya mahsus olmak üzere en fazla otuz günlük bir süre verir. Bu süre sonunda yükümlülüklerini yerine getirmeyen faaliyet sahibinin faaliyeti durdurulur. Yükümlülükler yerine getirilmedikçe durdurma Kararı kaldırılmaz. Cezai hükümler saklıdır. "Çevresel Etkileri Önemsizdir" Kararı verilen faaliyetler için ÇED Ön Araştırma Raporu ve ekleri hakkındaki taahhünameye uyulmadığının tespiti halinde yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.

#### **Sürelerin Uzatılması ve Durdurulması**

**Madde 29.** ÇED süreci ile ilgili süreler Bakanlıkça gerekli görüldüğü hallerde ve/veya faaliyet sahibinin talebi halinde gerekçesi belirtilmek kaydıyla Bakanlık onayı ile uzatılabilir veya durdurulabilir. ÇED Ön Araştırması süreci ile ilgili süreler ise, Taşra Teşkilatının gerekli gördüğü hallerde ve/veya faaliyet sahibinin talebi halinde gerekçesi belirtilmek kaydıyla Valilik onayı ile uzatılabilir veya durdurulabilir. Bu husus ilgililere ve faaliyet sahibine bildirilir.

#### **Faaliyet Sahibinin Değişmesi**

**Madde 30.** Faaliyet sahibinin herhangi bir nedenle Değişmesi durumunda yeni faaliyet sahibi eski faaliyet sahibinin taahhüt ve yükümlülüklerini başka bir işleme gerek kalmaksızın yüklenmiş sayılır.

#### **İhtilafların Çözümü**

**Madde 31 .** Yönetmelikte belirtilen faaliyetlerin ÇED Raporuna ya da ÇED Ön Araştırma Raporuna tabi olmaları hakkında ihtilaf çıkması halinde Bakanlık kararı esas alınır.

#### **Yeterlik Belgesi**

**Madde 32.** ÇED Raporu ve ÇED Ön Araştırma Raporu hazırlayacak kurum ve kuruluşlar Bakanlıktan yeterlik belgesi almakla yükümlüdürler. Yeterlik Belgesinin verilmesi, yeterlik belgesi verilen kurum ve kuruluşların denetlenmesi ve belgenin iptal edilmesi ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak bir tebliğ ile düzenlenir.

#### **Askeri Faaliyetler**

**Madde 33.** Ülke savunması açısından stratejik öneme sahip askeri faaliyetlere uygulanacak ÇED prosedürü, Bakanlık ve Milli Savunma

Bakanlığı tarafından birlikte belirlenir.

#### **Tebliğler**

**Madde 34.** Bakanlık, gerekli gördüğü hallerde bu Yönetmelikte belirtilen konulara ilişkin olarak Tebliğler çıkarabilir.

#### **Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat**

**Madde 35.** 07 Şubat 1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

### **GEÇİCİ MADDELER**

**Geçici Madde 1.** 07 Şubat 1993 tarihinden önce uygulama projeleri onaylanmış veya çevre mevzuatı ve diğer ilgili mevzuat uyarınca yetkili mercilerden izin, ruhsat veya onay ya da kamulaştırma Kararı alınmış veya ilgili mevzuat gereğince yer seçimi yapılmış veya yatırım programına alınmış veya mevzi imar planları onaylanmış faaliyetlere bu yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

**Geçici Madde 2.** Bu Yönetmeliğin yayımından önce güzergah belirlenmesini gerektiren faaliyetlerden, ilgili mevzuat gereğince güzergahı belirlenen veya yatırım programına alınan petrol ve gaz boru hatları, enerji nakil hatları, otoyollar, ekspres yollar, devlet yolları ve il yolları faaliyetlerine bu yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

**Geçici Madde 3.** Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce Başvurusu yapılmış veya ÇED Raporu Formatı veya ÇED Ön Araştırma Kontrol Listesi verilmiş faaliyetlere bu Yönetmeliğin lehte olan hükümleri ve 07.02.1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

**Geçici Madde 4.** Yeterlik belgesi ile ilgili tebliğin yayımlanmasından önce, ÇED Raporu ve ÇED Ön Araştırma Raporu hazırlayacak kurum ve kuruluşlarda yeterlik belgesi Bulunması şartı aranmaz. Ancak, planlanan faaliyetin türü ve yeriyle ilgili en az üç farklı meslek grubundan, en az lisans seviyesinde eğitim görmüş üç yıl ve üstü mesleki tecrübeye sahip kişilerin ÇED ve ÇED Ön Araştırma Raporunun hazırlanmasında görev alması ve raporların bu kişiler tarafından imzalanması gereklidir.

**Geçici Madde 5.** Taşra Teşkilatı bulunmayan illerde Taşra Teşkilatı kuruluncaya kadar bu Yönetmelik ile Taşra Teşkilatına verilmiş tüm yetki ve sorumluluklar Valilikçe uygun görülen diğer Bakanlıkların İl idare Şube Başkanlarınca yerine getirilir.

#### **Yürürlük**

**Madde 36.** Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**Madde 37.** Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre Bakanı yürütür.

### **EKLER**

EK I:

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ UYGULANACAK  
FAALİYETLER LİSTESİ:

- 1) Rafineriler, gazlaştırma ve sıvılaştırma tesisleri,
  - a) Ham petrol rafinerileri (ham petrolden yağlama maddesi üreten tesisler hariç),
  - b) Kömür veya bitümlü Sistin sıvılaştırıldığı ve gazlaştırıldığı tesisler (500 ton/gün ve üzeri),
- 2) Petrokimya kompleksi,
- 3) Lastik üreten fabrikalar (Dış lastik, iç lastik, koton, sırt kauçuğu, uçak lastiği, kort bezi vb.),
- 4) Tarım ilaçları veya farmasötik ürünlerin üretildiği fabrikalar,
- 5) Akü veya pil üreten fabrikalar,
- 6) Parlayıcı ve patlayıcı maddelerin üretildiği fabrikalar,
- 7) Petrol, petrokimyasal veya kimyasal ürün depolama tesisleri (Toplam depolama kapasitesi, 5.000 m' ve üzeri),
- 8) Kimyasal gübre veya gübre ara maddeleri üreten entegre tesisler,
- 9) Çimento fabrikaları, klinker üreten tesisler,
- 10) Seramik,porselen, cam fabrikaları,
- 11) Terbiye, boyama ve apre ünitelerini birlikte içeren tekstil veya hali fabrikaları,
- 12) Ham deri işleme tesisleri (İşlenmiş ham deriden nihai ürünler üreten tesisler hariç),
- 13) Selüloz ve selüloit üretim tesisleri, kağıt hamuru ve her çeşit kağıt üretimi yapan fabrikalar,
- 14) Şeker fabrikaları,
- 15) Maya fabrikaları,
- 16) Hayvan kesim yerleri veya çıkan yan ürünleri işleme ve benzeri tesisleri ile entegre et tesisleri (4000 ton/yıl canlı ağırlık ve üzeri),
- 17) Asbest, asbest içeren ürünlerin işlenmesi veya dönüştürülmesi yapılan tesisler,
  - a) Yıllık üretimi 20.000 tonun üzerinde nihai ürün olarak asbest-çimento ürünleri üreten tesisler,
  - b) Yıllık üretimi 50 tonun üzerinde nihai ürün olarak friksiyon (sürtünme) maddesi üreten tesisler,
  - c) Yılda 200 tonun üzerinde asbest kullanan diğer tip tesisler,
- 18) İhtisas sanayi bölgeleri,
- 19) Her türlü motorlu taşıtların imali veya montajı,
- 20) Toksik ve tehlikeli atık ve atıkların yakılması, kimyasal arıtımı, nihai depolanması veya araziye gömülmesi ile ilgili atık uzaklaştırma tesisleri, (1200 kg ve üstü)
- 21) Demir-Çelik tesisleri,
  - a) Cevherden hadde mamulü üreten entegre Demir-Çelik tesisleri,
  - b) Hurdaya dayalı sıvı çelik üreten tesisler (Üretim kapasitesi 100.000 ton/yıl ve üzeri),
  - c) Haddehaneler (Üretim kapasitesi 100.000 ton/yıl ve üzeri),
  - d) Sıcak Dövme ve Soğuk Pres tesisleri (Üretim kapasitesi 10.000 ton/yıl ve üzeri),
  - e) Döküm fabrikaları (Üretim kapasitesi 5.000 ton/yıl ve üzeri),
  - f) Boru üretimi yapan tesisler (üretim kapasitesi 100.000 ton/yıl ve üzeri),
- 22) Demir dışı metallerin ergitildiği ve üretildiği tesisler,
- 23) Termik güç santralleri (Kurulu gücü 150 MW ve üzeri olanlar),
- 24) Nükleer güç santralleri ile diğer nükleer reaktörler,
- 25) Radyoaktif atık tesisleri (Radyoaktif atıkların depolanması, bertaraf ve işenmesi amacıyla projelendirilen tesisler),
- 26) Nükleer yakıtların üretilmesi veya zenginleştirilmesi ile ilgili tesisler,
- 27 ) Büyük altyapı faaliyetleri,
  - a) Otoyollar, ekspres yollar ve devlet yolları (İmar planına işlenmiş olan

- şehir geçişleri hariç),  
b) Havaalanları (2100 m. ve üzeri pist uzunluğu),  
c) Limanlar,  
d) İskeleler ve rıhtımlar (20.000 DWT ve üzerindeki gemilerin yanaşabileceği),  
e) Yat limanları,  
f) Su depolama tesisleri (Göl hacmi 100 milyon m<sup>3</sup> ve üzeri ya da göl Alanı 15 km<sup>2</sup> ve üzeri),  
g) Nehir tipi santraller (Kurulu gücü 50 MW ve üzeri)
- 28) Toplu halde projelendirilen konutlar (1000 ve üzeri) ve olimpik spor köyleri,  
29) Turizm konaklama tesisleri (200 oda ve üzeri),  
30) Petrol ve gaz boru hatları (Boru çapı 600 mm ve üzeri),  
31) Gerilimi 154 kilo volt ve üstü enerji nakil hatları,  
32) Dip taraması (200.000 m' ve üzeri),  
33) Gemi söküm tesisleri,  
34) Tersaneler,  
35) Yıllık 10 milyon m<sup>3</sup> ve üzeri yeraltı suyu çıkarma faaliyetleri ile yüzeysel su kaynaklarından Yıllık 3 milyon m<sup>3</sup> ve üzeri su temin faaliyetleri (Su depolama tesisleri hariç),  
36) Madencilik faaliyetleri,  
3213 sayılı Maden Kanununa göre alınmış olan ruhsatlardan  
a) Enerji Madenlerinin tamamı  
b) Metal Madenlerinin tamamı  
c) Sanayi Madenlerinden Bor bileşikleri, Barit, Diatomit, Kükürt, Fluroit, Zeolit, Kalsedon, Fosfat, Stronsiyum, Feldspat, Trona ve Nadir toprak elementlerinin tamamı,  
d) Her türlü maden zenginleştirme tesisleri (Kırma-eleme gibi basit cevher Hazırlama tesisleri hariç);  
37) Denizlerden petrol çıkarılması faaliyetleri,  
38) Katı atıkları depolama tesisleri (10 hektardan büyük veya günlük 100 tondan büyük depolama hacmi olan çöp alanları),

## **EK II: ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ÖN ARAŞTIRMASI UYGULANACAK FAALİYETLER LİSTESİ**

- 1- Ara mamullerinin işlenmesi ve her türlü kimyasalların üretimi ve depolanması,  
2- Petrol, petrokimyasal veya kimyasal ürün depoları (Toplam depolama kapasitesi 500-5.000 m<sup>3</sup> arası, 5000 m<sup>3</sup> hariç),  
3- Gıda ve içki sanayi  
a) Hayvan kesim yerleri, çıkan yan ürünlerin veya et ürünlerinin işlenmesi tesisleri (1000 ton/yıl dahil, 4000 ton/yıl canlı ağırlığa kadar),  
b) Hayvani veya bitkisel yağ üretim tesisleri,  
c) Süt ve mamullerinin imali (Kapasitesi 5000 lt/gün ve üzeri),  
d) Bira veya malt imali tesisleri,  
e) Alkollü içki veya meşrubat üretimi tesisleri,  
f) Su ürünleri üretim ve işleme tesisleri,  
g) Konserve fabrikaları,  
4- Sigara fabrikaları,  
5- Tekstil sanayi  
a) Sentetik iplik, elyaf fabrikaları,  
b) Müstakil terbiye, boyama ve apre tesisleri,  
c) Yünün ovalanması, yağının alınması, ağartılması fabrikaları,  
6- Ağacın kimyasal prosese tabi tutulduğu sanayiler, kontrplak, ağaç kaplama ve suni tahta fabrikaları,  
7- Çimento öğütme, dolum ve paketleme tesisleri,

- 8- Tuğla ve kiremit fabrikaları,
- 9- Demir-Çelik tesisleri,
- a) Hurdaya dayalı sıvı çelik üreten tesisler (EK I'de yer almayanlar),
- b) Haddehaneler (Ek I'de yer almayanlar),
- c) Sıcak dövme ve Soğuk pres tesisleri (EK I'de yer almayanlar),
- d) Döküm fabrikaları (Ek I'de yer almayanlar),
- e) Boru üretimi yapan tesisler (Ek I'de yer almayanlar),
- 10- Demiryolu teçhizatının, vagon ve her türlü demiryolu aracının imali ve montajı,
- 11- Her türlü motor imal eden fabrikalar,
- 12- Elektronik ve elektro mekanik tesisleri,
- 13- Kömür ve linyit briketleme tesisleri,
- 14- Jeotermal enerji üretimi,
- 15- Havagazı ve kok fabrikaları,
- 16- Arazi kullanımı ve altyapı projeleri
- a) Kati atık depolama tesisleri (Ek I'de yer almayanlar), çöp aktarma istasyonları, kati atık isleme tesisleri veya yakma tesisleri,
- b) Toksik ve tehlikeli atık ve atıkların yakılması, kimyasal arıtımı, nihai depolanması veya araziye gömülmesi ile ilgili atık uzaklaştırma tesisleri,
- c) Eğitim kampüsü ve spor kompleksleri,
- d) Derin deniz deşarjı ve atık su arıtma tesisleri, (Yerleşim birimlerine ait proje nüfusu 20.000 ve üzeri)
- e) Toplu halde projelendirilen konutlar (200 konut dahil, 1000 konuta kadar),
- f) Turizm konaklama tesisleri (50 oda dahil, 200 konuta kadar),
- g) İskeleler ve rıhtımlar (Ek I'de yer almayanlar),
- h) Balıkçı ve römorkör barınakları, yat yanaşma yeri (bakım, onarım, ikmal ve kışlama tesisleri olanlar),
- i) Dip taraması (Ek I'de yer almayanlar),
- j) Denizden alan kazanılması,
- k) Havaalanları (Ek I'de yer almayanlar),
- 1) Su depolama tesisleri (Göl hacmi 10 milyon m<sup>3</sup> dahil, 100 milyon m<sup>3</sup>' e kadar ya da göl Alanı 1-5 km<sup>2</sup> arasında olanlar),
- m) İl yolları,
- 17- Petrol arama ve çıkarma faaliyetleri,
- 18- Madencilik faaliyetleri: Maden arama ve Ek I'de yer almayan Maden Kanunu kapsamındaki madenlerin çıkarılması ile Tas Ocakları Nizamnamesinde Tuz Kanunu'nda belirtilen ocak işletmeleri ve/veya cevher Hazırlanması işlemleri,

### **EK III:**

#### **ÇED RAPORU GENEL FORMATI**

Başlık Sayfası

Proje sahibinin adı, adresi, telefonu, faks no su:

Raporu hazırlayan kuruluşun adı, adresi, telefonu, faks no su:

Yeterlik belgesi no su, tarihi:

Projenin adı:

Raporun hazırlanış tarihi:

Proje için seçilen yerin adı, mevkiisi, birden fazla il veya ilçede yer

alıyorsa bunları tanımlayan yörenin adı:

#### **İçindekiler Listesi**

**Bölüm I:** Projenin Tanımı ve amacı (Proje konusu faaliyetin Tanımı, ömrü, hizmet amaçları, pazar veya hizmet alanları ve bu alan içerisinde ekonomik ve sosyal yönden ülke, bölge ve/veya il ölçeğinde önem ve gereklilikleri)

## **Bölüm II: Proje İçin Seçilen Yerin Konumu**

II. 1. Faaliyet Yeri seçimi (İlgili Valilik veya Belediye tarafından doğruluğu onanmış olan faaliyet yerinin, lejant ve plan notlarının da yer aldığı Onanlı Çevre Düzeni planı ve İmar planları üzerinde, bu planlar yoksa mevcut arazi kullanım haritası üzerinde gösterimi)

II. 2. Proje kapsamındaki Faaliyet Ünitelerinin Konumu (Bütün idari ve sosyal ünitelerin, teknik altyapı ünitelerinin varsa diğer, ünitelerin proje Alanı içindeki konumlarının vaziyet planı üzerinde gösterimi, bunlar için belirlenen kapalı ve açık alan büyüklükleri, binaların kat adetleri ve yükseklikleri)

## **Bölüm III: Projenin Ekonomik ve Sosyal Boyutları**

III. 1. Projenin Gerçekleşmesi ve İlgili yatırım Programı ve Finans Kaynakları.

III. 2. Projenin Gerçekleşmesi İle İlgili İş Akım Şeması veya Zamanlama Tablosu.

III. 3. Projenin Fayda-Maliyet Analizi.

III. 4. Proje kapsamında olmayan ancak projenin gerçekleşmesine bağlı olarak, faaliyet sahibi veya diğer yatırımcılar tarafından Gerçekleştirilmesi

Tasarlanan diğer ekonomik, sosyal ve altyapı faaliyetleri.

III. 5. Proje kapsamında olmayan ancak projenin gerçekleşebilmesi için zaruri olan ve faaliyet sahibi veya diğer yatırımcılar tarafından Gerçekleştirilmesi planlanan diğer ekonomik, sosyal ve altyapı faaliyetleri.

III. 6. kamulaştırma ve yeniden Yerleşim.

III. 7. diğer hususlar.

Bölüm IV: Projeden Etkilenecek Alanın Belirlenmesi ve Bu Alan İçindeki Mevcut Çevresel Özelliklerin Açıklanması (\*)

IV. 1. Projeden Etkilenecek Alanın Belirlenmesi,

IV. 2. Fiziksel ve Biyolojik Çevrenin Özellikleri ve Doğal Kaynakların kullanımı,

IV. 2.1. Meteorolojik ve İklimsel Özellikler,

IV. 2.2. Jeolojik Özellikler (Fiziki-kimyasal özellikler, tektonik hareketler, mineral kaynaklar, heyelan, benzersiz oluşumlar, çığ, sel, kaya düşmesi vb.)

IV. 2.3. yeraltı ve Termal Su Kaynaklarının Hidrojeolojik Özellikleri (Su seviyeleri, miktarları, emniyetli çekim değerleri, Kaynakların debileri, mevcut ve planlanan kullanımı),

IV. 2.4. Yüzeysel Su Kaynaklarının Hidrolojik ve Ekolojik Özellikleri,

IV. 2.5. Yüzeysel Su Kaynaklarının Mevcut ve Planlanan kullanımı (İçme, kullanma, sulama suyu, elektrik üretimi, göl, gölet, su ürünleri istihali, ulaşım, turizm, spor ve benzeri amaçlı su ve/veya kıyı kullanımları, diğer kullanımları),

IV. 2.6. Denizler ve İç sulardaki (Göl, dalyan, akarsu) canlı Türleri (Bu türlerin tâbi karakterleri, ulusal ve uluslararası mevzuatla koruma altına alınan türler; bunların üreme, beslenme, sığınma ve yasama ortamları; bu ortamlar için belirlenen koruma kararları),

IV. 2.7. Madenler ve Fosil Yakıt Kaynakları (Rezerv miktarları, mevcut ve planlanan işletilme durumları, Yıllık üretimleri ve bunun ülke veya yerel kullanımlar için önemi ve ekonomik değerleri),

(\*) Proje için seçilen yerin ve etkilenecek Alanın çevresel özellikleri, yukarıda sıralanan hususlar itibari ile açıklanırken, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından, Araştırma kurumlarından, üniversitelerden veya benzeri diğer kurumlardan temin edilen bilgilerin hangi kurumdan ve kaynaktan alındığı Raporun notlar bölümünde belirtilir veya ilgili harita, doküman ve benzeri belgeye işlenir. Proje sahibince kendi araştırmalarına dayalı bilgiler verilmek istenirse, bunlardan kamu kurum ve kuruluşların yetkileri altında olanlar için ilgili kurum ve kuruluşlardan bu bilgilerin doğruluğunu belirten birer belge alınarak Rapora eklenir.

IV. 2.8. Toprak Özellikleri ve kullanım Durumu (Toprağın fiziksel, kimyasal, biyolojik, arazi kullanım kabiliyeti sınıflaması, erozyon,

Toprağın mevcut kullanımı),

IV. 2.9. Tarım alanları (Tarımsal gelişim proje alanları, özel mahsul plantasyon alanları,) sulu ve kuru Tarım arazilerinin büyüklüğü, ürün desenleri ve bunların Yıllık üretim miktarları,

IV. 2.10. Koruma alanları (Milli Parklar, Tabiat Parkları, Sulak Alanlar, Tabiat Anıtları, Tabiatı Koruma alanları, Yaban Hayatı Koruma alanları, Yaban Hayvanı Yetiştirme alanları, Kültür Varlıkları, Tabiat Varlıkları, Sit ve Koruma alanları, Boğaziçi Kanununa göre koruma altına alınan alanlar, Biyogenetik Rezerv alanları, Biyosfer Rezervleri, Özel Çevre Koruma Bölgeleri, Özel Koruma alanları, İçme ve Kullanma Su Kaynakları ile ilgili Koruma alanları, Turizm Alan ve Merkezleri ve Koruma altına alınmış diğer Alanlar),

IV. 2.11. Orman alanları (ağaç türleri, miktarları, kapladığı alan büyüklükleri ve kapalılığı; bunların mevcut ve planlanan koruma ve/veya kullanım amaçları),

IV. 2.12. Flora ve Fauna (Türler, endemik özellikle lokal endemik bitki türleri, alanda Doğal olarak yaşayan hayvan türleri, ulusal ve uluslararası yasalarla koruma altına alınan türler, nadir ve nesli tehlikeye düşmüş türler ve bunların alandaki bulunuş yerleri, Av hayvanlarının adları ve popülasyonları) proje alanındaki ve jetasyon tiplerinin bir harita üzerinde gösterilmesi. Proje faaliyetlerinden etkilenen canlılar için alınması gereken koruma önlemleri (inşaat ve işletme aşamasında). Arazide yapılacak flora çalışmalarının ve jetasyon döneminde Gerçekleştirilmesi ve bu dönemin belirtilmesi.

IV. 2.13. Hayvancılık ve su ürünleri (türleri, beslenme alanları, Yıllık üretim miktarları, bu ürünlerin ülke ekonomisindeki yeri ve değeri),

IV. 2.14. Peyzaj değeri Yüksek Yerler ve Rekreasyon alanları, benzersiz özellikteki jeolojik ve jeomorfolojik oluşumların bulunduğu alanlar,

IV. 2.15. Devletin Yetkili Organlarının Hüküm ve Tasarrufu altında Bulunan Araziler (Askeri Yasak Bölgeler, kamu kurum ve kuruluşlarına belirli amaçlarla tahsis edilmiş alanlar, 25.09.1978 tarih ve 16415 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7/16349 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren "Denizlere Her Türlü Tecavüzün Önlenmesi amacıyla sınırları Belirtilen Yerlerin Sınırlandırılmış Alan Olarak Kabulüne" dair kararda belirtilen Sınırlandırılmış alanlar vb.)

IV. 2.16. Proje yeri ve etki alanının hava, su ve toprak açısından mevcut kirlilik yükünün belirlenmesi,

IV. 2.17. diğer Özellikler,

IV. 3. Sosyo-Ekonomik Çevrenin Özellikleri

IV. 3.1. Ekonomik Özellikler (yörenin ekonomik yapısını oluşturan başlıca sektörler, yöresel işgücünün bu sektörlerle dağılımı, sektörlerdeki mal ve hizmet üretiminin yöre ve ülke ekonomisi içindeki yeri ve önemi, diğer bilgiler),

IV.3.2. Nüfus (Yöredeki kentsel ve kırsal nüfus, nüfus hareketleri; göçler, nüfus artış oranları, ortalama hane halkı nüfusu, diğer bilgiler),

IV. 3.3. Gelir (Yöredeki gelirin iş kollarına dağılımı, iş kolları itibarıyla kişi başına düşen maksimum, minimum ve ortalama gelir)

IV. 3.4. İşsizlik (Yöredeki işsiz nüfus ve faal nüfusa oranı),

IV. 3.5. Sağlık (Bölgede endemik ve sıklıkla görülen hastalıklar),

IV. 3.6. Yöredeki Sosyal altyapı Hizmetleri (eğitim, Sağlık, kültür hizmetleri ve bu hizmetlerden yararlanılma durumu),

IV. 3.7. Kentsel ve kırsal Arazi kullanımları (Yerleşme alanlarının dağılımı, mevcut ve planlanan kullanım alanları, bu kapsamda sanayi bölgeleri, limanlar, konutlar, turizm alanları vb.),

IV. 3.8. Diğer Özellikler.

Bölüm V: Projenin Bölüm IV de Tanımlanan Alan Üzerindeki Etkileri ve Alınacak Önlemler

(Bu bölümde; projenin fiziksel ve biyolojik çevre üzerine etkileri, bu etkileri önlemek, en aza indirmek ve iyileştirmek için Alınacak yasal, idari ve teknik önlemler V.1 ve V.2 başlıkları için ayrı ayrı ve ayrıntılı bir şekilde açıklanır.

V.1. Arazinin Hazırlanması, İnşaat ve Tesis Aşamasındaki Faaliyetler,

## Fiziksel ve Biyolojik Çevre Üzerine Etkiler ve Alınacak Önlemler

V.1 .1 . Arazinin Hazırlanması için yapılacak işler kapsamında nerelerde ve ne kadar alanda hafriyat yapılacağı, hafriyat artığı toprak, tas, kum vb. maddelerin nerelere taşınacakları veya hangi amaçlar için kullanılacakları, hafriyat sırasında kullanılacak malzemeler,

V.1.2. Arazi kazanmak amacı ile veya diğer nedenlerle, herhangi bir su ortamında yapılacak doldurma, kazıklar üzerine inşaata, vb. işlemler ile bunların nerelerde yapılacağı, ne kadar Alanı kaplayacağı ve kullanılacak malzemeler,

V.1 .3. Taşkın önleme ve drenaj işlemleri,

V.1.4. Arazinin Hazırlanması sırasında ve ayrıca ünitelerin inşasında kullanılacak maddelerden, Parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve toksik olanların taşınmaları, depolanmaları ve kullanımları, bu işler için kullanılacak aletler ve marinalar,

V.1.5. İnşaat esnasında Kırma, öğütme, taşıma ve depolama gibi toz yayıcı işlemler,

V.1.6. Proje Alanı içindeki su ortamlarında herhangi bir amaçla gerçekleştirilecek kazı, dip taraması, vb. işlemler, bunların nerelerde, ne kadar alanda, nasıl yapılacağı ve bu işlemler nedeni ile çıkarılacak taş, kum, çakıl ve benzeri maddelerin miktarları, nerelere taşınacakları veya hangi amaçlar için kullanacakları,

V.1.7. Proje kapsamındaki ulaşım altyapısı planı, bu altyapının inşası ile ilgili işlemler; kullanılacak malzemeler, kimyasal maddeler, araçlar, marinalar; altyapının inşası sırasında Kırma, öğütme, taşıma, depolama gibi toz yayıcı mekanik işlemler,

V.1.8. Proje kapsamındaki su temini sistemi, suyun temin edileceği kaynaklardan Alınacak su miktarları, ve bu suların kullanım amaçlarına göre miktarları,

V.1.9. Proje kapsamındaki elektrifikasyon planı,

V.1.10. Arazinin hazırlanmasından başlayarak ünitelerin faaliyete açılmasına dek yapılacak işlerde kullanılacak yakıtların türleri, tüketim miktarları ve bunlardan oluşacak emisyonlar,

V.1.11. Arazinin hazırlanmasından başlayarak ünitelerin faaliyete açılmasına dek yerine getirilecek işlemler sonucu oluşacak atık suların cins ve miktarları, deşarj edileceği ortamlar,

V.1.12. Arazinin hazırlanmasından başlayarak ünitelerin faaliyete açılmasına dek yapılacak işler nedeni ile meydana gelecek vibrasyon, gürültünün kaynakları ve seviyesi,

V.1.13. Arazinin Hazırlanması ve inşaat Alanı için gerekli arazinin temini amacıyla kesilecek ağaçların tür ve sayıları, ortadan kaldırılacak, tabii bitki türleri ve ne kadar alanda bu işlerin yapılacağı,

V.1.14. Arazinin Hazırlanması ve inşaat Alanı için gerekli arazinin temini amacıyla elden çıkarılacak Tarım alanlarının büyüklüğü, bunların arazi kullanım kabiliyetleri ve Tarım ürün türleri,

V.1.15. Arazinin hazırlanmasından başlayarak ünitelerin faaliyete açılmasına dek yerine getirilecek işlerde çalışacak personelin ve bu personele bağlı nüfusun konut ve diğer teknik/sosyal altyapı ihtiyaçlarının nerelerde ve nasıl temin edileceği,

V.1.16. Arazinin hazırlanmasından başlayarak ünitelerin faaliyete açılmasına dek sürdürülecek işlerden, insan sağlığı için riskli ve tehlikeli olanlar,

V.1.17. Proje alanında peyzaj öğeleri yaratmak veya diğer amaçlarla yapılacak saha düzenlemelerinin (ağaçlandırmalar, yeşil alan düzenlemeleri vb.) ne kadar alanda nasıl yapılacağı, bunun için seçilecek bitki ve ağaç türleri vb.,

V.1.18. Diğer faaliyetler,

V.2. Projenin İşletme Aşamasındaki Faaliyetler, Fiziksel ve Biyolojik Çevre Üzerine Etkileri ve Alınacak Önlemler.

V.2.1. Proje kapsamındaki tüm ünitelerin özellikleri, hangi faaliyetlerin hangi ünitelerde gerçekleştirileceği, kapasiteleri, faaliyet üniteleri dışındaki diğer ünitelerde sunulacak hizmetler,

V.2.2. Faaliyet ünitelerinde üretim sırasında kullanılacak tehlikeli,

toksik, Parlayıcı ve patlayıcı maddeler, taşınmaları ve depolanmaları,  
V.2.3. Faaliyet ünitelerinde kullanılacak makine ve teçhizatın adet ve özellikleri,  
V.2.4. Faaliyet ünitelerinde üretilecek mal ve/veya hizmetler, nihai ve yan ürünlerin üretim miktarları,  
V.2.5. Faaliyet ünitelerinde kullanılacak üretim yöntemleri ile teknolojiler, üretim akım şeması,  
V.2.6. Faaliyetler için gerekli hammadde, yardımcı madde, mamul madde ve personelin ulaşımının nasıl sağlanacağı,  
V.2.7. Faaliyet ünitelerinde ve diğer ünitelerde içme, kullanma, proses, kazan, soğutma vb. amaçlarla kullanılacak suyun miktarları, kullanılacak suyun proses sonrasında atık su olarak fiziksel, kimyasal ve bakteriyolojik özellikleri, atık su arıtma tesislerinde bertaraf edilecek maddeler ve hangi işlemlerle ne oranda bertaraf edilecekleri, arıtma işlemleri sonrası atık suyun ne miktarlarda, hangi alıcı ortamlara, nasıl deşarj edileceği,  
V.2.8. Faaliyet ünitelerinde ve diğer ünitelerde içme, kullanılacak Yakıt türleri, miktarları ve kimyasal analizleri, yakıtların hangi ünitelerde ne miktarlarda yakılacağı ve kullanılacak yakma sistemleri, emisyonlar, ölçümler için kullanılacak aletler ve sistemler,  
V.2.9. Tesisin faaliyeti sırasında her bir üniteden oluşacak katı atık miktar ve özellikleri, depolama-yığma, bertaraf işlemleri, bu atıkların nerelere ve nasıl taşınacakları veya hangi amaçlar için ve ne şekilde değerlendirileceği,  
V.2.10. Radyoaktif atıkların miktar ve özellikleri, ne şekilde bertaraf edileceği,  
V.2.11. Tesisin faaliyeti sırasında meydana gelecek vibrasyon, gürültü Kaynakları ve seviyeleri ve Alınacak tedbirler,  
V.2.12. Proje alanında peyzaj unsurları oluşturmak veya diğer amaçlarla yapılacak saha düzenlemeleri,  
V.2.13. Proje için önerilen Sağlık koruma bandı mesafesi,  
V.2.14. diğer faaliyetler.

V.3. Projenin Sosyo-Ekonomik Çevre Üzerine Etkileri.  
V.3.1. Proje ile Gerçekleşmesi beklenen gelir artışları; yaratılacak istihdam imkanları, nüfus hareketleri, göçler, eğitim, Sağlık, kültür, diğer sosyal ve teknik altyapı hizmetleri ve bu hizmetlerden yararlanılma durumlarında değişiklikler vb.  
V.3.2. Çevresel fayda-maliyet analizi.

Bölüm VI: İşletme Faaliyete Kapandıktan Sonra Olabilecek ve Süren Etkiler ve Bu Etkilere Karşı Alınacak Önlemler:

VI.1. Arazi ıslahı,  
VI.2. Rehabilitasyon çalışmaları,  
VI.3. Mevcut su kaynaklarına etkiler,  
VI.4. Olabilecek hava emisyonları,

Bölüm VII: Projenin Alternatifleri  
(Bu bölümde teknoloji, Alınacak önlemlerin alternatiflerinin karşılaştırılması yapılacak ve tercih sıralaması belirtilecektir.)

VIII: İzleme Programı  
Faaliyetin inşaatı, işletmesi ve işletme sonrası için önerilen izleme Programı ve acil müdahale planı

Bölüm IX: Sonuçlar  
(yapılan tüm açıklamaların özeti, projenin önemli çevresel etkilerinin sıralandığı ve projenin Gerçekleşmesi halinde olumsuz çevresel etkilerin önlenmesinde ne ölçüde başarı sağlanabileceğinin belirtildiği genel bir Değerlendirme, proje kapsamında alternatifler arası seçimler ve bu seçimlerin nedenleri)

Ekler:  
(Raporun hazırlanmasında kullanılan ve Çeşitli kuruluşlardan sağlanan bilgi, belge ve tekniklerden Rapor metninde sunulmayanlar)

Notlar ve Kaynaklar:

ÇED Raporunu Hazırlayanların Tanıtımı:

(Adi Soyadı, Mesleği, Özgeçmişi, Referansları ve Rapordan Sorumlu olduğunu Belirten imzası)

#### EK IV:

### ÇED ÖN ARAŞTIRMA RAPORU GENEL FORMATI

Proje sahibinin adı, adresi, telefonu, faks no su:

Raporu hazırlayan kuruluşun adı adresi, telefonu, faks no su:

Yeterlik belgesi numarası, tarihi:

Projenin adı:

Raporun hazırlanış tarihi

Proje için seçilen yerin adı, mevkisi,birden fazla il veya ilçede yer alıyorsa tanımlayan yörenin adı:

Projenin Tanımı ve amacı: Proje konusu, faaliyetin Tanımı ve ömrü, hizmet amaçları, önemi vb. hususları kapsar.

#### BÖLÜM I:

### PROJE İÇİN SEÇİLEN YERİN ÇEVRESEL ÖZELLİKLERİ

1) ARAZI KULLANIMI: Arazinin mevcut kullanımı ve özelliklerinin Açıklanması:

- Mevcut kullanımlar (Tarım, orman, turizm, sanayi, rekreasyon, ulaşım, su Kaynakları), gelişme potansiyeli

- Topografya, ve jeolojik özelliklerin Açıklanması (1/1000, 1/5000, 1/25000'lik haritalar üzerinde gösterimi)

2) TÜRLER VE EKOSİSTEMLER: Proje için seçilen yer ve etki Alanı içindeki ekosistemler ve ekosistemlerdeki türler

- Flora-fauna türleri, sınıflandırılması, yaşama ortamları, popülasyon yoğunlukları, endemik, nadir, nesli tehlikede, tehlike dışı vb. kategorilerinin belirtilmesi.

3) HAVA, SU VE TOPRAK ÖZELLİKLERİ: Meteorolojik durumun, hava, su ve toprak kalitesinin Açıklanması.

- Meteorolojik Durum: Meteorolojik özelliklerin Açıklanması (aylık sıcaklıkların maksimum, minimum ve ortalama değerleri, yağış, rüzgar hızı ve yönü)

- Hidrolojik ve Hidrojeolojik Özellikler: Faaliyetin etkileyeceği yüzey suları ve yeraltı sularının Kaynakları, fiziksel ve kimyasal özellikleri ve kullanım durumları.

- Hava kalitesi ve gürültü: Hava kalitesinin mevcut durumu, ortalama ve maksimum gürültü seviyeleri.

4) TOPRAK KALİTESİ: Faaliyetten etkilenecek toprakların fiziksel ve kimyasal özellikleri.

5) SOSYO-EKONOMİK ÖZELLİKLERİ: Faaliyetin sosyo-ekonomik etkilerinin araştırılması (Yörenin ekonomik yapısını oluşturan başlıca sektörler, ekonomik gelişim trendi, işsizlik vb.), faaliyet alanında ve bölgedeki nüfus yoğunlukları, Yerleşim bölgelerinin faaliyet alanından uzaklıkları, faaliyetin kurulması ile etkilenecek, ev, işyeri ve sanayi tesislerinin sayı ve çeşitlerinin belirtilmesi.

6) DİĞER ÖZELLİKLER:

- Koruma alanları (Milli Parklar, Tabiat Parkları, Sulak Alanlar, Tabiat Anıtları, Tabiatı Koruma alanları, Yaban Hayati Koruma alanları, Yaban Hayvanı Yetiştirme alanları, Kültür Varlıkları, Tabiat Varlıkları, Sit ve Koruma alanları, Boğaziçi Kanununa göre koruma altına alınan alanlar, Biyogenetik Rezerv alanları, Biyosfer Rezervleri, Özel Çevre Koruma Bölgeleri, Özel Koruma alanları, içme ve kullanma su Kaynakları ile ilgili koruma alanları, Turizm Bölgeleri ve koruma altına alınmış diğer alanlar),

- Orman alanları (ağaç türleri, miktarları, kapladığı alan büyüklükleri ve kapalılığı; bunların mevcut ve planlanan koruma ve/veya kullanım amaçları),

- Peyzaj değeri Yüksek Yerler ve Rekreasyon alanları, benzersiz özellikleri jeolojik ve jeomorfolojik oluşumların bulunduğu alanlar,

Devletin Yetkili Organlarının Hüküm ve Tasarrufu altında Bulunan Araziler (Askeri Yasak Bölgeler, kamu kurum ve kuruluşlarına belirli amaçlarla tahsis edilmiş alanlar, 7/16349 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Sınırlandırılmış Alanlar" vb.)

## **BÖLÜM II: PROJENİN ÇEVRE ÜZERİNE ETKİLERİ VE ALINACAK ÖNLEMLER**

### **A) Arazinin Hazırlanması, inşaat Aşamasındaki faaliyetler, fiziksel ve biyolojik çevre üzerine etkileri ve Alınacak önlemler.**

**1 ) Arazinin Hazırlanması ve inşaat aşamasında faaliyet sahasında yapılacak işler kapsamında nerelerde ve ne kadar alanda hafriyat yapılacağı, hafriyat artığı toprak, tas, kum vb. maddelerin nerelere taşınacakları veya hangi amaçlar için kullanılacakları.**

#### **2) Proje kapsamında herhangi bir amaçla su**

**ortamında kazı, dip taraması işlemleri** nedeniyle oluşacak maddelerin miktarları ve bertaraf yöntemleri,

3) Açık işletmelerde Yılda yapılacak örtü-kazı miktarı, ne kadar alanda yapılacağı, nereye döküleceği,

4) Arazinin Hazırlanması ve inşaat aşamasında oluşacak toz yayıcı işlemler,

5) İnşaat aşamasında kesilecek ağaçların tür ve miktarları, kesimin ne kadar alanda yapılacağı,

6) Arazinin Hazırlanması ve inşaat aşamasında elden çıkarılacak Tarım alanlarının büyüklüğü, bunların arazi kullanım kabiliyeti sınıfları ve Tarım ürün deseni,

7) Arazinin Hazırlanması ve inşaat aşamalarında zarar görebilecek flora-fauna türleri (endemik türler, nesli tehlikede vb.) proje için seçilen yer ve etki alanında bulunan tür popülasyonlarının etkilenmesi,

8) Arazinin Hazırlanması ve inşaat aşamasında oluşacak atık suyun (içme ve kullanma suyu sonrası) miktar ve özellikleri, bertaraf yöntemleri,

9) Arazinin Hazırlanması ve inşaat aşamasında oluşacak kati atıkların cins ve miktarları, bertaraf yöntemleri,

10) Arazinin Hazırlanması ve inşaat aşamasında yapılacak işlerden dolayı oluşacak gürültünün seviyesi ve kontrolü için Alınacak önlemler,

**B) Projenin işletme Aşamasındaki faaliyetler, fiziksel ve biyolojik çevre üzerine etkileri ve Alınacak önlemler.**

1) Faaliyet ünitelerinde kullanılacak hammadde ve ara mamullerin cins ve miktarları,

2) Faaliyet ünitelerinde üretilecek nihai ve yan ürünlerin üretim miktarları, kullanılacak üretim yöntemleri ve teknolojiler, proses akım şeması, şema üzerinde kirletici Kaynakların (emisyon ve deşarj noktalarının) gösterimi,

3) İşletme aşamasında faaliyet ünitelerinden oluşacak toz yayıcı işlemlerin neler olacağı ve tozun yayılmasına karşı alınacak önlemler,

4) İşletme ve işletme ile ilgili tesislerin muhtemel su baskınlarından vb. korunması amacıyla yapılabilecek Taşkın önlemeye yönelik Alınacak tedbirler,

5) İşletme ve tesislerin faaliyeti esnasında meydana gelecek örtü-kazı, ekonomik değeri olmayan posa ve cevherin zenginleştirilmesi ile ortaya çıkabilecek bakiye yığını, cürufur ile ilgili atıkların miktarı ve nasıl bertaraf edileceği ile ilgili işlem ve tedbirler,

6) İşletme esnasındaki patlayıcı maddelerin kullanımı, patlatma modeli ve Alınacak tedbirler,

7) İşletme esnasında oluşacak tozlanmaya Karşı Alınacak tedbirler,

8) İşletme sahasındaki faaliyetlerin meskun mahallere ve karayollarına

olabilecek etkileri ve giderilmesine yönelik tedbirler,  
9) Faaliyet ünitelerinde kullanılacak tehlikeli toksik, Parlayıcı ve patlayıcı maddelerin miktarları, nerelerde ve nasıl kullanılacağı,  
10) İşletme aşamasında kullanılacak suyun kullanım amaçlarına göre miktarları, özellikleri, nerelerde ve nasıl kullanılacağı,  
11) İşletme aşamasında kullanılacak yakıtın tür ve miktarları, kimyasal analizleri, yakma sistemleri, emisyon miktarları ve Alınacak tedbirler,  
12) İşletme aşamasında yapılacak işlerden dolayı zarar görebilecek flora-fauna türleri (endemik türler, nesli tehlikede vb.), proje için seçilen yer ve faaliyetin etki alanında bulunan tür popülasyonlarının etkilenmesi,  
13) Faaliyet için önerilen Sağlık koruma bandı mesafesi ve bu bandın oluşturulması için yapılacak çalışmalar,  
14) İşletme esnasındaki oluşacak atık suyun (içme ve kullanma suyu sonrası) miktarı ve özellikleri, kullanılacak arıtım teknolojisi ve hangi alıcı ortamlara deşarj edileceği (sintine ve balast suları dahil),  
15) İşletme esnasındaki oluşacak katı atıkların cins ve miktarları, bertaraf yöntemleri,  
16) İşletme esnasında faaliyet ünitelerinden kaynaklanacak gürültünün seviyesi ve kontrolü için Alınacak önlemler,  
C) İşletme faaliyete kapandıktan sonra olabilecek ve süren etkiler ve bu etkilere karşı alınacak önlemler,  
1 ) Arazi ıslahı,  
2) Rehabilitasyon çalışmaları,  
3) Mevcut su kaynaklarına etkiler,  
4) Olabilecek hava emisyonları,  
D) İzleme Programı ve Acil Müdahale planı,  
Faaliyetin inşaat, işletme ve işletme sonrası için önerilen izleme Programı ve Doğal afet ve kaza, sabotaj ve benzeri durumlarda uygulanacak müdahale planı,  
E) Proje Alternatifleri,  
(Bu bölümde, teknoloji, Alınacak önlemlerin alternatiflerin karşılaştırılması yapılacak ve tercih sıralaması belirtilecektir.)  
F) Sonuçlar  
(yapılan tüm açıklamaların özeti, projenin önemli çevresel etkilerinin sıralandığı ve projenin Gerçekleşmesi halinde ne ölçüde başarı sağlanabileceğinin belirtildiği genel bir Değerlendirme, proje kapsamındaki alternatifler arası seçimler ve bu seçimlerin nedenleri)  
Ekler:  
(Raporun hazırlanmasında kullanılan ve Çeşitli kuruluşlardan sağlanan bilgi, belge ve tekniklerden Rapor metninde sunulamayanlar),  
Notlar ve Kaynaklar:  
ÇED Ön Araştırma Raporunu Hazırlayanların Tanımı:  
(Ad, Soyadı, Mesleği, Özgeçmişi, Referansları ve rapordan sorumlu olduğunu belirten imzası),

#### ÇED Yönetmeliği İle İlgili Değişiklikler

• Danıştay 6. Dairesinde 1997/4497 Esas sayı ile açılan davada, Mahkeme 1998/5629 sayılı karar ile ÇED Yönetmeliği'nin 4,5,6,17,27 ve 28. maddelerinde yer alan "karar" kavramı ve 15/a- 24/a maddeleri ile Geçici 3. maddenin iptaline karar vermiştir. Bunun üzerine ( 1998/11) Bakanlık Genelgesi ile Yönetmeliğin 4,5,6,17,28. maddelerinde yer alan " karar " kavramı yerine " karar " kavramı getirilmiştir. Bu karar bir yönetmelik değişikliği ile 13 Ağustos 1999 tarih ve 23785 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

- **ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİNE GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK**

Madde 1- 23 Haziran 1997 tarih ve 23028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğine aşağıdaki Geçici Madde 6 eklenmiştir.

" **Geçici Madde 6-** Mobil ve yüzer elektrik santralleri ve bu santrallerin enterkonnekte şebekeye bağlantısını sağlayacak enerji iletim hatları, santrallarda kullanılacak petrol, petrokimyasal veya kimyasal ürün depoları ile limanlar, iskeleler ve rıhtımlara ilişkin faaliyetlere bu yönetmelik hükümleri 31.12.2002 tarihine kadar uygulanmaz. "

- **ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİNİN 28 İNCİ MADDESİNE BİR FIKRA EKLENMESİNE DAİR YÖNETMELİK(Resmi Gazete: 14.04.2000 tarih ve 24020 Sayı)**

**MADDE 1.** 23/6/1997 tarihli 23028 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’nin değişik 28 inci maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra ikinci fıkra olarak eklenmiştir.

"Ancak faaliyetin üretim aşamasına geçmiş bulunması halinde, üretimde bulunduğu belgelenmesi kaydıyla Yönetmelikte belirtilen yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için bir defaya mahsus olmak üzere Bakanlıkça uygun görülmesi halinde yeteri kadar süre verilebilir. Bu süre zarfında yükümlülüklerinin yerine getirilmemesi durumunda faaliyet mahallin en büyük mülki idare amirince durdurulur."

#### **Yürürlük**

**MADDE 2-** Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**MADDE 3-** Bu yönetmelik hükümlerini Çevre Bakanı yürütür.

- **ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK(Resmi Gazete:26 Ekim 2000 tarih ve 24212 sayı)**

**Madde 1-** 23/6/1997 tarihli ve 23028 sayılı Resmi Gazete’de yayımlan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’nin 33 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

## **“Askeri Faaliyetler, Maden ve Petrol Arama Faaliyetleri**

**Madde 33-** Ülke savunması açısından stratejik öneme sahip askeri faaliyetlere uygulanacak ÇED Prosedürü, Bakanlık ve Milli Savunma Bakanlığı tarafından birlikte belirlenir. Petrol ve maden veya petrol arama faaliyetleri için faaliyet sahibi Yönetmeliğin Ek V’inde yer alan Maden veya Petrol Arama Faaliyetlerine İlişkin Taahhütname Formunu doldurarak Valiliğe verir. Bakanlık, gerekli gördüğü takdirde Form’da yer alan bilgilerin doğruluğunu, faaliyetin çevre mevzuatına uygun yapılıp yapılmadığını ve arazinin gereği gibi rehabilite edilip edilmediğini kontrol eder.”**Madde 2-** Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırması Uygulanacak Faaliyetler Listesinin (Ek II) 17 inci ve 18 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.”**17- Petrol çıkarma faaliyetleri,”“18- Madencilik faaliyetleri:** Ek 1’de yer almayan Maden Kanunu kapsamındaki madenlerin çıkarılması ile Taş Ocakları Nizamnamesinde ve Tuz Kanununda belirtilen ocak işletmeleri ve/veya cevher hazırlanması işlemleri,”**Madde 3-** Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’ne Ek IV den sonra gelmek üzere Ek V eklenmiştir.”**Madde 4-** Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.”**Madde 5-** Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre Bakanı yürütür.

## **EK V:**

**1-Faaliyet Sahibinin Adı/Unvanı**

**2-Faaliyetin Yapılacağı**

**İl**

**İlçe**

**Köy**

**Mevkii**

**3-Arama Yöntemi (x)**(Faaliyete ilişkin prospeksiyon, sondaj, yarma, galeri vb. arama yöntemlerinin anlatılması)

**4-Arama Yapılacak Alanın Koordinatları, Yüzölçümü ve Halihazır Durumu (x)**(Alanın jeolojik ve topografik haritalar üzerinde gösterimi)

**5-Kullanılacak Makina ve Ekipmanlar**

**6-Çalışacak Personel Sayısı**

**7-Faaliyetin Sona Ermesinden Sonra Sahanın Terkedilmesi Halinde**

**Alınacak Önlemler (x)**(Faaliyet esnasında sahada oluşacak pasa, atık vb. nasıl bertaraf edileceği, sahada yapılacak arazi ıslahı ve rehabilitasyon )

Yukarıda verilen bilgilerin doğru olduğunu, arama faaliyeti esnasında 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili yönetmeliklerine uyacağını ve arama faaliyeti sonucunda;-Maden veya petrol bulunmaması halinde yukarıda belirtilen şekilde rehabilitasyon çalışmalarını yaparak sahayı terkececeğini,-Maden veya petrol bulunması halinde üretime başlamadan önce ÇED Yönetmeliği hükümlerini yerine getireceğini-Bu taahhütname formunda verdiğim bilgilerin doğru çıkması veya taahhütleri yerine getirmemem halinde, maden arama ruhsat alanındaki sahanın/petrol araması yapılan sahanın her metrekaresi için 3213 sayılı Maden Kanunu’nun 13 üncü maddesinin 2 inci fıkrasında arama için belirlenen teminat tutarındaki cezai şartı Çevre Kirliliğini Önleme Fonuna gelir kaydedilmek üzere kabul ve taahhüt ederim.

**Tarih**

**İsim/Unvan**

**İmza**

**EKLER:**

**EK 1- Maden veya Petrol Arama Ruhsatı Fotokopisi**

**EK 2- Faaliyet Sahibinin Noter Tasdikli İmza Sirküsü**

**EK 3- Faaliyet Alanını Gösterir Jeolojik ve Topografik Haritalar****EK 4- 3 .4. ve 7. Bölümler İle**

• **ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK (Resmi Gazete:13 Ağustos 1999 tarih ve 23785 sayı)**

**Madde 1-** 23/6/1997 tarihli ve 23028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 4 üncü maddesinde yer alan " Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı" ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumsuz Kararı" tanımları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

**" Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı: ÇED Raporuna tabi faaliyetler için İnceleme Değerlendirme Komisyonunca yapılan değerlendirmelerin sonuçları esas alınarak faaliyetin çevre üzerinde olumsuz etkilerinin bulunmadığının veya alınacak tedbirler sonucu olumsuz etkilerin ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun tesbiti halinde, faaliyetin gerçekleşmesinde sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararı",**

**Madde 2-**Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

" Madde 5- ÇED 'e tabii faaliyetler hakkında " ÇED Olumlu ya da Olumsuz Kararı" verme yetkisi Bakanlığına, ÇED Ön Araştırmasına tabi faaliyetler hakkında " Çevresel Etkileri Önemlidir ya da Önemsizdir Kararı " verme yetkisi ise Mahalli Çevre Kurullarına aittir."

**Madde 3-** Aynı Yönetmeliğin 6 ıncı maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

" Madde 6- Bu Yönetmelik kapsamına giren bir faaliyeti gerçekleştirmeyi planlayan gerçek ve tüzel kişiler her türlü teşvik, onay, izin ve ruhsat almadan önce: kamu yatırımları Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından yatırım programına alınmadan, özel kesim faaliyetlerinde uygulam projeleri onaylanmadan veya mevzii imar planı onaylanmadan önce EK 1'deki faaliyetler için ÇED Raporu Ek II'deki faaliyetleri için ise ÇED Ön Araştırma Raporunu hazırlamak, ilgili makamlara sunmak ve verilecek karara göre hareket etmek.

EK 1'deki faaliyetler için ÇED raporu hazırlanıp Bakanlıktan faaliyet hakkında olumlu karar, EK II'deki faaliyetler için ise ÇED Ön Araştırma raporu hazırlanıp Mahalli Çevre Kurulundan faaliyet hakkında " Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararı alınmadıkça bu faaliyetler için hiçbir teşvik, onay, izin ve ruhsat verilmez."

**Madde 4-** Aynı Yönetmeliğin 27 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"b) ÇED Olumlu Kararı verilen ve " Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararı alınan faaliyetlerle ilgili olarak faaliyet sahibi tarafından taahhüt edilen hususların yerine getirilip getirilmediği,"

**Madde 5-** Aynı Yönetmeliğin 28 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

" Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerin, "ÇED Olumlu Kararı" veya Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararı belirtilen yazıyı almadan başladığı tespit edildiğinde, faaliyet mahallin en büyük mülki idare amirince durdurulur. Yönetmelik hükümlerine göre gerekli işlemler tamamlanmadan durdurma kararı kaldırılmaz. "

ÇED Olumlu Kararı verilen faaliyetler için ÇED Raporu ve ekleri hakkındaki taahhünameye uyulmadığının tespiti halinde, mahallin en büyük mülki idare amiri sözkonusu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için bir defaya mahsus olmak üzere en fazla otuz günlük bir süre verir. Bu süre sonunda yükümlülüklerini yerine getirmeyen faaliyet sahibinin faaliyeti durdurulur. Yükümlülükler yerine getirilmedikçe durdurma kararı kaldırılmaz. Cezai hükümler saklıdır."

**Madde 6-** Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**Madde 7-** Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre Bakanı yürütür.

#### NOT:

- 26 Ekim 2000 tarih ve 24212 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan " Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile ilgili olarak Danıştay 6. Dairesinin E.2000/7657 Sayı ve 03.05.2001 Tarihli kararı ile yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir.
- 15.04.2000 Tarih ve 24020 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "ÇED Yönetmeliği'nin 28. Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Yönetmelik" ile ilgili olarak, Danıştay 6. Dairesi bu Yönetmelik değişikliği ile ilgili olarak, 06.11.2001 tarih ve E.20003626-K.2001 5220 sayılı karar ile Yönetmelik değişikliğinin iptaline karar vermiştir. Ancak, temyize açık olup dava konusu devam etmektedir. Bu karar 01.02.2002 tarihi itibarıyla tebellüğ edilmiştir. Her iki dava konusu hakkında temyiz yolu açık olup, işlemler devam etmektedir.